

Załącznik do Uchwały
Nr XXVII/208/2021
Rady Powiatu Stalowowolskiego
z dnia 27 kwietnia 2021 r.

**Program profilaktyczny w zakresie
promowania i wdrożenia prawidłowych
metod wychowawczych w stosunku do dzieci
w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie
w Powiecie Stalowowolskim
na lata 2021 – 2025**

Stalowa Wola 2021 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Założenia Programu.....	4
1. Prawne uwarunkowania Programu.....	4
2. Cele Programu.....	6
3. Adresaci Programu.....	6
4. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	6
5. Harmonogram działań.....	8
II. Źródła finansowania Programu.....	10
III. Monitoring i ewaluacja Programu.....	10
Zakończenie.....	10

Wstęp

Zadaniem samorządu powiatowego jest kreowanie polityki społecznej i rodzinnej tak, aby sprzyjała ona zapewnieniu możliwie najkorzystniejszych warunków życia i rozwoju dziecka oraz innych członków rodziny. Wyzwaniem dla służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest skuteczne podejmowanie działań, które prowadzić będą do poprawy relacji rodzinnych i ograniczenia zachodzących w niej zjawisk przemocowych. Dlatego w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie, zwłaszcza gdy dziecko jest osobą, która bezpośrednio jej doznaje, inicjuje się działania interwencyjne. Muszą być one podejmowane zdecydowanie, bo mają charakter ratowniczy. Zanim jednak dojdzie do zdarzenia kryzysowego, wiele sytuacji w rodzinie można korygować oraz eliminować niepokojące zachowania czy postawy.

Rodzina jest środowiskiem, które powinno zapewniać dziecku bezpieczeństwo i prawidłowe warunki do rozwoju fizycznego, społecznego, poznawczego i emocjonalnego. Ze względu na różne kryzysy (naturalne i sytuacyjne) oraz trudności, warunki te nie zawsze mogą być spełnione. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy rodzinom w takich sytuacjach może przyczynić się do wzmocnienia kompetencji rodziców, polepszenia ich sytuacji i pomocy w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami w życiu codziennym. Tego typu oddziaływania nazywane są profilaktyką.

Profilaktyczne przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci to szereg działań mających na celu przede wszystkim psychoedukację oraz eliminowanie lub redukowanie czynników mogących nasilać stres u rodziców. Dzięki obniżaniu poziomu stresu, rodzice mają szansę na lepsze radzenie sobie z wychowywaniem dzieci. Dlatego należy podejmować działania o charakterze profilaktycznym realizując w ten sposób prawo do bezpiecznego dzieciństwa, z uwzględnieniem poszanowania praw i autonomii rodziny. Zapobieganie występowaniu oraz ograniczenie skali i skutków zjawiska przemocy wobec dzieci wymaga systemowych i planowych działań, a także współpracy wielu podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinie. Dlatego stworzono niniejszy Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą, którego zasadniczym celem jest przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci oraz wspieranie rodziny zagrożonej przemocą domową. Niniejszy Program został opracowany w oparciu o diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Stalowowolskiego (przeprowadzoną szczegółowo w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stalowowolskim na lata 2021-2025).

Podstawę prawną Programu stanowi art. 6 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: „**do zadań własnych powiatu należy w szczególności**

opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.”

Na potrzeby niniejszego Programu użyta została definicja przemocy zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w brzmieniu: „*przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*”

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata. Jest mechanizmem regulującym stosunki panujące między ludźmi w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Stanowi od wielu lat poważny problem społeczny i jedno z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny, jak i poszczególnych jej członków.

I. Założenia Programu.

1. Prawne uwarunkowania Programu.

Obowiązujący w Polsce system interwencji wobec przemocy w rodzinie, a tym samym wobec dziecka dotkniętego przemocą/krzywdzeniem opiera się na przepisach prawa:

- **Konwencja o Prawach Dziecka** przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. w ust. 1 stanowi, że „każdy ratyfikujący konwencję kraj zobligowany jest do podjęcia wszelkich kroków w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych”. Następnie w ust. 2 Konwencji czytamy: „Tego rodzaju środki ochronne powinny zawierać skuteczne procedury w celu stworzenia programów socjalnych dla realizacji pomocy dziecku oraz osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, jak również inne formy działań prewencyjnych dla ustalenia,

informowania, wszczynania i prowadzenia śledztwa, postępowania oraz tam, gdzie jest to konieczne, ingerencji sądu.”

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 gwarantuje, że: *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.”*
- **Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** z dnia 29 lipca 2005 r., która w preambule uznaje, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w art. 6 ust. 1 określa, że *„zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego (...).”*
- **Ustawa o pomocy społecznej** z dnia 12 marca 2004 r., która w art. 2 ust. 1 stanowi, że: *„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”* oraz ust. 2 *„Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.”*
- **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** z dnia 9 czerwca 2011 r. w art. 3 ust. 1 wprowadza: *„Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...), w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.”*

Zapisy programu zbieżne są z dokumentami o zasięgu krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym:

- **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.**
- **Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.**
- **Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stalowowolskim na lata 2021-2025.**

2. Cele Programu.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

„Ograniczenie problemu przemocy i skutków stosowania przemocy poprzez prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie”.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

- Cel 1: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących ze stosowania przemocy w rodzinie oraz o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.
- Cel 2: Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonym przemocą w rodzinie.
- Cel 3: Edukacja i promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, stosowanych metod wychowawczych oraz stylu życia wolnego od przemocy.

3. Adresaci Programu.

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Stalowowolskim na lata 2021 – 2025 skierowany jest do mieszkańców Powiatu Stalowowolskiego, w szczególności do:

- rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- rodzin i dzieci doświadczających przemocy w rodzinie;
- rodzin dysfunkcyjnych;
- rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- świadków przemocy.

4. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Společna świadomość i postawy Polaków w zakresie ochrony dzieci przed przemocą wydają się powoli zmieniać w pożądanym kierunku. Dokonujące się pozytywne zmiany w stosunku społecznym do problemu przemocy nad dziećmi, nie mają jednak wymiaru spójnego i nie są dynamiczne. Zmiany takie, jak pokazuje to doświadczenie innych społeczeństw, są odnotowywane dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, niemniej ich zaistnienie i tempo dokonywania się jest wyraźnie sprzężnięte

z intensywnością racjonalnego i systematycznego oddziaływania na postawy społeczne, na kształtowanie społecznej wiedzy, woli i zachowań ukierunkowanych na przyjęcie wspólnej odpowiedzialności za ochronę dzieci. Generalnie celem oddziaływań społecznych obniżających poziom aprobaty dla przemocy a podnoszących poziom reagowania na przemoc jest kształtowanie postawy wspólnej odpowiedzialności za dobro dzieci i świadomości swojego udziału. Szeroko rozumiana edukacja społeczna jest postulowanym działaniem na rzecz ochrony dzieci i kształtowania bezprzemocowego kontekstu ich rozwoju celem podniesienia bezpieczeństwa dzieci, ale też ich psychospołecznego komfortu wychowywania się w warunkach poszanowania godności i podmiotowości.¹

Zakłada się, że realizacja podstawowego założenia Programu, jakim jest profilaktyka w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie, przyniesie:

- zwiększenie świadomości i wzrost wiedzy rodzin z terenu Powiatu Stalowowolskiego na temat prawidłowych metod wychowawczych,
- zwiększenie świadomości wśród mieszkańców Powiatu Stalowowolskiego na temat zapobiegania przemocy w rodzinie.
- zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania pomocy i wsparcia ze strony różnych instytucji,
- poprawę funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- wzmocnienie współpracy służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

W celu osiągnięcia zamierzonych rezultatów wskazana jest aktywna współpraca lokalnych samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Podejmowane działania profilaktyczne mają na celu zapobiegać nasilaniu się zjawiska przemocy w rodzinie, a zwłaszcza wobec dzieci poprzez promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych.

¹ A. Siejak, „Kocham. Nie biję”? – Przemoc wobec dzieci w dyskursie publicznym. Warszawa 2016, s. 175

5. Harmonogram działań.

Cel główny Programu: **Ograniczenie problemu przemocy i skutków stosowania przemocy poprzez prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci w rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie.**

Lp.	Cel szczegółowy	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Termin realizacji
1.	Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących ze stosowania przemocy w rodzinie oraz o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.	- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotki, broszury, publikacje, poprzez stronę internetową, tablicę ogłoszeń itp.) na temat: -zagrożeń płynących ze stosowania przemocy; - informacji o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy; - ośrodków, instytucji, placówek oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Ośrodki Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Sąd Rejonowy w Stalowej Woli i Nisku - Komenda Powiatowa Policji - Organizacje pozarządowe	liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	2021-2025
2.	Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonym przemocą w rodzinie	- zapewnienie poradnictwa specjalistycznego rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonym przemocą w rodzinie; - praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi oraz asystentów rodziny z rodzinami biologicznymi w zakresie kształtowania prawidłowych postaw i wzorców rodzicielskich.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Ośrodki Pomocy Społecznej - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe	- liczba spotkań, konsultacji, porad; - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym; - liczba rodzin objętych współpracą z koordynatorem rodzinnej pieczy	2021 - 2025

				zastępczej lub asystentem rodziny.	
3.	Edukacja i promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, stosowanych metod wychowawczych oraz stylu życia wolnego od przemocy	• realizowanie programów profilaktycznych w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych postaw rodzicielskich oraz stosowanych metod wychowawczych; • organizowanie spotkań, szkoleń, warsztatów skierowanych dla rodziców mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych; • wzmacnianie kompetencji osobistych dzieci i młodzieży w zakresie umiejętności unikania zagrożeń związanych ze zjawiskiem przemocy.	• Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Ośrodki Pomocy Społecznej • Placówki oświaty • Organizacje pozarządowe	• liczba i nazwa programów profilaktycznych; • liczba zorganizowanych spotkań/ szkoleń/ warsztatów; • liczba beneficjentów programów profilaktycznych.	2021 - 2025

II. Źródła finansowania Programu.

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Stalowowolskim na lata 2021 – 2025 finansowany będzie ze środków budżetu Powiatu Stalowowolskiego. Przewiduje się również współudział w finansowaniu działań wynikających z zadań Programu ze środków zewnętrznych, w tym budżetu państwa oraz środków Unii Europejskiej.

III. Monitoring i ewaluacja Programu.

Monitorowanie Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Stalowowolskim na lata 2021 – 2025 odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z realizowanych zadań.

Ewaluacja Programu przebiegała będzie w oparciu o analizę i przetwarzanie zebranych danych własnych oraz pozyskanych od współpracujących instytucji i podmiotów.

Zakończenie.

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie jest istotnym elementem zbudowanego w powiecie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W Powiecie Stalowowolskim realizowany jest bowiem Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, którego celem głównym jest: **zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie skali tego zjawiska w Powiecie Stalowowolskim**. Natomiast pierwszym z czterech celów szczegółowych tego dokumentu jest: **zintensyfikowanie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie**.

Mając świadomość, że stosowania przemocy uczymy się w toku procesu wychowania, istotne jest zatem, by przeciwdziałanie temu zjawisku rozpocząć od źródła. Aby zwiększyć skuteczność powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, treść niniejszego Programu koncentruje się wokół problematyki przeciwdziałania powielaniu nieprawidłowych wzorców wychowania. Ten fakt, odróżnia Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, od Powiatowego Programu

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stalowowskim na lata 2021-2025.

Istotnym elementem Programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Stalowowskim na lata 2021 – 2025, poza poprawą funkcjonowania rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz zwiększeniem świadomości wśród mieszkańców Powiatu Stalowowskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie jest wzmocnienie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy poczucia bezpieczeństwa osób znajdujących się w grupie ryzyka oraz wpłynąć na ograniczenie skali i skutków zjawiska przemocy w rodzinie.